

Strategia

Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2026

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Środzie Śląskiej**

ul Wrocławska 2 , 55-300 Środa Śląska

tel: 71 396 89 62 e-mail: pcpr@powiat-sredzki.pl www.pcpr.powiat-sredzki.pl

Spis treści

WSTĘP	7
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	8
1. STRUKTURA STRATEGII	8
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	11
2.1 PODSTAWY PRAWNE	11
2.2 PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	12
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	12
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU ...	12
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	13
3. NIERUCHOMOŚCI	14
4. RYNEK PRACY	15
5. REJSTR FIRM	16
6. POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI	17
7. FINANSE PUBLICZNE	17
8. EDUKACJA	18
9. BAZA NOCLEGOWA	19
10. POMOC SPOŁECZNA- GMINY	20
10.1 OSOBY ZGŁASZAJĄCE SIĘ DO OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	20
10.2 NAJCZĘSTSZY RODZAJ ZGŁASZANYCH SPRAW	23
11. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ	27
11.1 DZIECKO POZBAWIONE OPIEKI RODZINY I USAMODZIELNIANE	29
11.2 RODZINNA I INSTYTUCJONALNA FORMA OPIEKI NAD DZIEĆMI	33
12. PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE ŚREDZKIM W ROKU 2020	40
12.1 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	40
12.2 RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	41
12.3 USAMODZIELNIENIA W PIECZY ZASTĘPCZEJ	46
13. INFRASTRUKTURA SOCJALNA W POWIECIE ŚREDZKIM	47
13.1 DOM OPIEKI DLA OSÓB STARSZYCH	48
13.2 ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY	49

14. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	50
15. POWIATOWY URZĄD PRACY W ŚRODZIE ŚLĄSKIEJ	60
16. SEKTOR POZARZĄDOWY	60
17. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	64
17.1 ATUTY POWIATU ŚREDZKIEGO	64
17.2 SŁABE STRONY POWIATU ŚREDZKIEGO	65
17.3 PROBLEMY MIESZKAŃCÓW	65
17.4 BARIERY I PROBLEMY DOTYCZĄCE DZIECI I MŁODZIEŻY	66
17.5 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	66
17.6 INSTYTUCJE I ORGANIZACJE	67
18. ANALIZA SWOT	68
19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	78
19.1 ZMIANY DEMOGRAFICZNE	78
19.2 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	78
19.3 RODZINA, SYTUACJA DZIECKA	78
19.4 PROBLEMY SPOŁECZNE	79
19.5 AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA	80
III. CZEŚĆ PROGRAMOWA	81
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	81
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, REALIZACJA.....	95
3. PROGRAMY I PROJEKTY	96
IV. UWAGI KOŃCOWE	97

Spis tabel:

Tabela 1. Podział administracyjny Powiatu na koniec 2020 roku	13
Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2018-2020	21
Tabela 3. Liczbowe zestawienie ilości Niebieskich Kart założonych w poszczególnych Ośrodkach Pomocy Społecznej	24

Tabela 4. Zestawienie liczbowe dotyczące osób dotkniętych przemocą korzystających z poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą	25
Tabela 5. Stan zatrudnienia w Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej	27
Tabela 6. Dane dotyczące kwot wydatkowanych przez PCPR w latach 2019 – 2020	28
Tabela nr 7. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2018– 2020	35
Tabela nr 8. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych w latach 2018– 2020	35
Tabela nr 9. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020	36
Tabela nr 10. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w tym specjalistycznych w latach 2018– 2020	37
Tabela nr 11. Sytuacja dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020	38
Tabela nr 12. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego działająca w Powiecie Średzkim	38
Tabela nr 13. Rodziny zastępcze w Powiecie Średzkim	41
Tabela nr 14. Rodziny zastępcze z podziałem na Gminy	42
Tabela nr 15. Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim w 2020 roku.....	42
Tabela nr 16. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim rozwiązanych w 2020 roku	43
Tabela nr. 17 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Średzkim na przestrzeni 2020 roku	44
Tabela nr. 18 Liczba dzieci wobec, których zawarte jest porozumienie z innym powiatem	45
Tabela nr. 19 Liczba dzieci wobec, których zawarte jest porozumienie wobec innego powiatu	45
Tabela nr. 20. Liczba osób przebywających w Domu Opieki w latach 2018-2020	49
Tabela nr. 21. Ilość złożonych wniosków w latach 2018-2020	51
Tabela nr. 22. Ilość ustalonych stopni niepełnosprawności w latach 2018-2020	51
Tabela nr. 23. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na płeć w latach 2018-2020..	52

Tabela nr. 24. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na zatrudnienie w latach 2018-2020	52
Tabela nr 25. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na wykształcenie w latach 2018-2020	52
Tabela nr. 26. Ilość rozpatrzonych wniosków dzieci do ukończenia 16 roku życia w latach 2018-2020	53
Tabela nr. 27. Ilość złożonych wniosków o wydanie legitymacji dla osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020	53
Tabela nr. 28. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w Powiecie Średzkim w latach 2018-2020	55
Tabela nr. 29. Zakres rehabilitacji społecznej w Powiecie Średzkim w latach 2018-2020	55
Tabela nr. 30. Środki finansowe wydatkowane w latach 2018 – 2020	57

Wstęp

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U z 2020, poz. 1876 ze zmianami) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać.

Na organach jednostek samorządu terytorialnego oraz na administracji rządowej spoczywa obowiązek realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obligatoryjnym zadaniem własnym powiatu zgodnie z art. 19 ustawy o pomocy społecznej, która określa sposób realizacji tego zadania. Strategia powinna uwzględnić programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych oraz inne programy mające na celu integrację osób i rodzin z grup zagrożonych.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym priorytety w przyszłych działaniach powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocnieniu prawnym konkretnych działań i projektów.

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Średzkiego należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców powiatu. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte jest na opracowaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. Jednocześnie umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (powiatowego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób

przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także doprowadzić do integracji społecznej.

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem szczegółowym. Zawierając bowiem założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla Powiatu Średzkiego, sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, wskazując rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Dokument ma charakter wieloletni, został przygotowany na lata 2021 – 2026. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej oraz dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i regionalnym. Umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależna zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Struktura Strategii

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno - programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno – analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące Powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład, a także diagnostykę sytuacji społeczno – gospodarczej w Powiecie Średzkim, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w Powiecie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

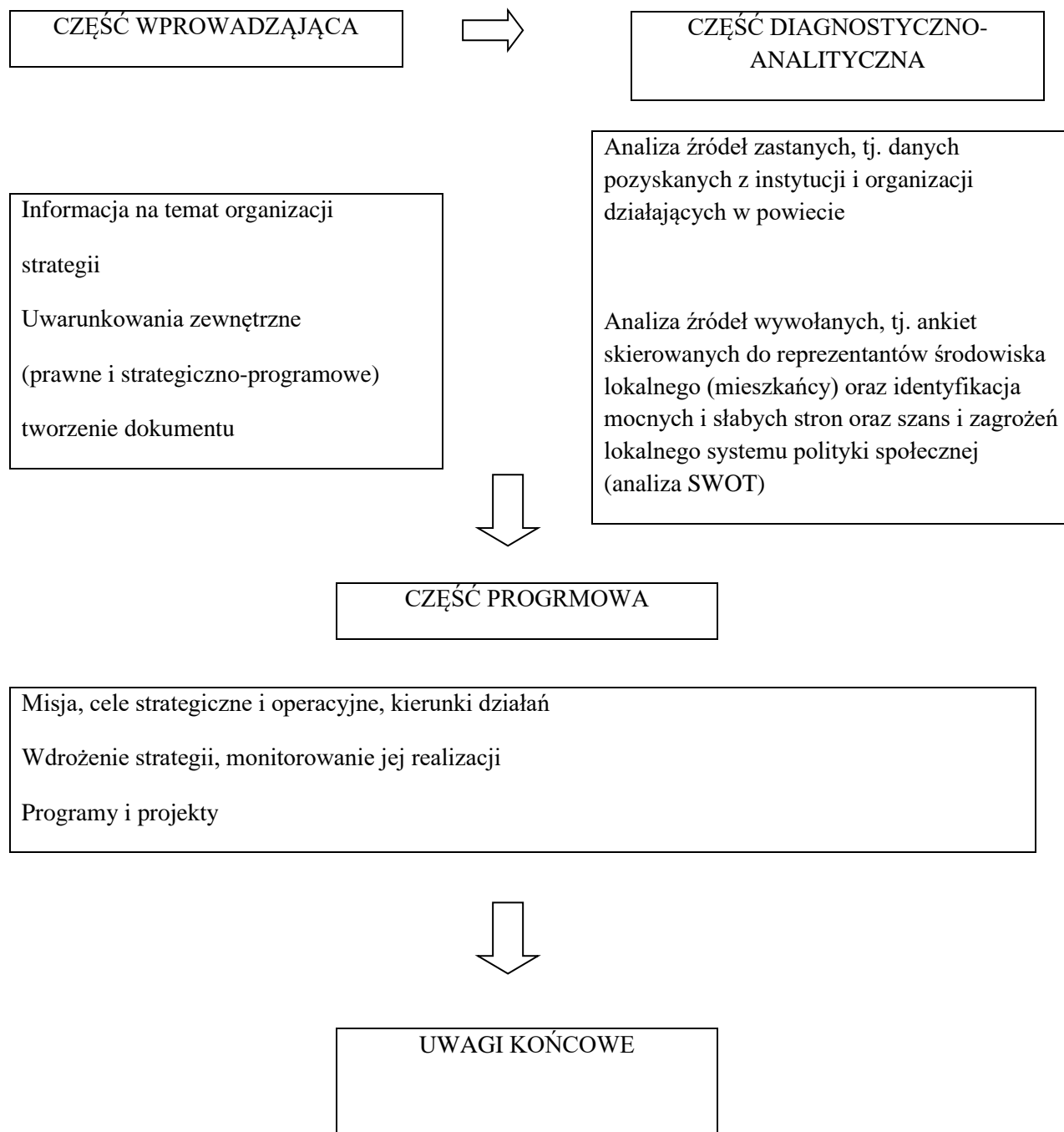
Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- infrastruktura techniczna,
- komunikacja i transport,
- demografia,
- gospodarka,
- rynek pracy,
- zasoby i warunki mieszkaniowe,
- edukacja,
- bezpieczeństwo publiczne,
- pomoc społeczna,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Powiatu na najbliższe 5 lat, które ujęte są w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współpracujące w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. Uwarunkowania zewnętrzne tworzenia strategii

2.1. Podstwy prawne

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak i inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.”

Na treść i realizację powiatowej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. Podstawy strategiczno-programowe

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO – ANALITYCZNA

1. Położenie, powierzchnia, podział administracyjny

Powiat Średzki jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w centralnej części województwa dolnośląskiego 30 km na zachód od jego stolicy - Wrocławia. Na północy graniczy z powiatami: trzebnickim i wołowskim, na zachodzie z legnickim i jaworskim, na południu z powiatem świdnickim. Wschodnim jego sąsiadem jest powiat grodzki wrocławski i ziemski wrocławski. W bliskim sąsiedztwie powiatu leżą również dwie inne duże aglomeracje miejskie: Legnica i Lubin. Obszar powiatu obejmuje centralną część Niziny Śląskiej, a dokładniej jej trzy mezoregiony fizyczno-geograficzne: Dolinę Odry, Wysoczyznę Średzką i Równinę Kostomłotów. Takie usytuowanie sprawia, że znajduje się w dwóch krajobrazowo odmiennych obszarach. Wysoczyzna Średzka leżąca w centrum regionu jest lekko pagórkowata i bezleśna. Wzniesienia na niej występujące są typowymi wzgórzami morenowymi, pokrytymi cienką warstwą lessu. Zbliżony charakter krajobrazowy ma przylegający do niej płaskowyż, noszący nazwę Równina Kostomłotów. Położona w północnej części regionu Dolina Odry składa się przede wszystkim z piaszczystych wzgórz i równin poprzecinanych głębokimi dolinami dawnych rzek, gdzie utworzyły się zatorfione obniżenia porośnięte liściastymi lasami łągowymi i trzcinami. Duży stopień naturalności lasów sprawił, że w 1959 r. utworzono tu rezerwat przyrody "Zabór".

Powiat zajmuje 703,68 km² (stan na 30.06.2020 r.). W jego skład wchodzi 5 gmin, w tym 1 jednostka miejska (Środa Śląska) i 4 wiejskie (Miękinia, Kostomłoty, Udanin, Malczyce). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiła poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny Powiatu na koniec 2020 roku

Gmina	Typ	Powierzchnia (km ²)	Siedziba
Gmina Środa Śląska	miejsko-wiejska	214,9	Środa Śląska
Gmina Miękinia	wiejska	179,5	Miękinia
Gmina Kostomłoty	wiejska	146,3	Kostomłoty
Gmina Malczyce	wiejska	52,6	Malczyce
Gmina Udanin	wiejska	110,7	Udanin

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Powiat Średzki posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Na jego terenie krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne.

Przez nasz Powiat przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa 94 Gliwice – Wrocław – Zielona Góra – Szczecin oraz
- droga wojewódzka 346 Środa Śląska – Kąty Wrocławskie – Oława.

Innym atutem Powiatu jest połączenie z autostradą A4 Drezno – Wrocław – Kijów. Odcinek autostrady jest częścią trasy europejskiej E 40. Przez Powiat prowadzi linia kolejowa E-30 Wrocław – Zgorzelec – Drezno.

2. Sytuacja demograficzna

Powiat Średzki ma 55 079 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 13,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców

województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu średzkiego w 2050 roku wynosi 56 239, z czego 28 438 to kobiety, a 27 801 mężczyźni.

Mieszkańcy powiatu średzkiego zawarli w 2019 roku 252 małżeństw, co odpowiada 4,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 28,4% mieszkańców powiatu średzkiego jest stanu wolnego, 56,4% żyje w małżeństwie, 4,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,3% to wdowy/wdowcy.

Powiat średzki ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 41. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,75 na 1000 mieszkańców powiatu średzkiego. W 2019 roku urodziło się 581 dzieci, w tym 46,8% dziewczynek i 53,2% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 357 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,08 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 42,9% zgonów w powiecie średzkim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 25,4% zgonów w powiecie średzkim były nowotwory, a 5,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu średzkiego przypada 9.88 zgonów.

W 2019 roku zarejestrowano 1 429 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 645 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu średzkiego 784. W tym samym roku 25 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 9 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 16. 62,2% mieszkańców powiatu średzkiego jest w wieku produkcyjnym, 19,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Źródło: www.polskawliczbach.pl

3. Nieruchomości

W 2019 roku w powiecie średzkim oddano do użytku 502 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 9,11 nowych lokali. Jest to wartość znacznie

większa od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie średzkim to 18 467 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 340 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 57,8% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, 42,2% na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w powiecie średzkim to 4,59 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w powiecie średzkim to 101,70 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 98,40% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 94,37% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 92,20% mieszkań posiada łazienkę, 81,53% korzysta z centralnego ogrzewania, a 21,65% z gazu sieciowego.

Źródło: www.polskawliczbach.pl

4. Rynek pracy

W Powiecie Średzkim na 1000 mieszkańców pracuje 237osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. 47,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Powiecie Średzkim wynosiło w 2019 roku 5,0% (5,7% wśród kobiet i 4,4% wśród mężczyzn). Jest to nieznacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Średzkim wynosiło 4 805,68 PLN, co odpowiada 99.40% przeciętne miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu średzkiego 8 105 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 6 273 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1 832. 18,5% aktywnych zawodowo mieszkańców Powiatu Średzkiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo,

łowiectwo i rybactwo), 50,0% w przemyśle i budownictwie, a 13,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Źródło: www.polskawliczbach.pl

5. Rejestr firm

W Powiecie Średzkim w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 996 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4 468 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 509 nowych podmiotów, a 220 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (529) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (397) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (598) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (220) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Powiecie Średzkim najwięcej (418) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (5 799) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,8% (165) podmiotów jako rodzaj działalności deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaroowało 27,2% (1 630) podmiotów, a 70,1% (4 201) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie średzkim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23.9%) oraz budownictwo (20.1%).

Źródło: www.polskawliczbach.pl

6. Poziom przestępczości

W 2019 roku w Powiecie Średzkim stwierdzono 1 265 przestępstw. Oznacza to, że na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 23,15 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie średzkim wynosi 78,00% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa dolnośląskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Powiatu Średzkiego najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu - 12,96 (wykrywalność 64%) oraz o charakterze kryminalnym - 13,01 (wykrywalność 65%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 6,92 (91%), drogowe - 2,36 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,48 (88%).

Źródło: www.polskawliczbach.pl

7. Finanse publiczne

Suma wydatków z budżetu Powiatu Średzkiego wyniosła w 2018 roku 48,9 mln złotych, co daje 907 złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 17,8% w porównaniu do roku 2017. Największa część budżetu Powiatu Średzkiego - 20,7% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 600 - Transport i łączność (19,3%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (13,4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 12,7 mln złotych, czyli 26,0% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu Powiatu Średzkiego wyniosła w 2018 roku 49,7 mln złotych, co daje 921 złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 16,4% w porównaniu do roku 2017. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (32,6%). Duża część wpływów pochodzi z Działu 758 - Różne rozliczenia (25,2%) oraz z Dział 600 - Transport i łączność (11,4%). W budżecie powiatu średzkiego wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 247 złotych na mieszkańca (26,8%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 15,8 złotych na mieszkańca (1,7%). Źródło: www.polskawliczbach.pl

8. Edukacja

W Powiecie Średzkim 12 860 mieszkańców jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 6 247 kobiet oraz 6 613 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,2% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,6% wykształcenie policealne, 10,4% średnie ogólnokształcące, a 17,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,7% mieszkańców Powiatu Średzkiego, gimnazjalnym 5,6%, natomiast 21,8% podstawowym ukończonym. 2,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do średniej krajowej mieszkańcy Powiatu Średzkiego mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie Średzkim największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (24,0%) oraz zasadnicze zawodowe (19,6%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,1%) oraz podstawowe ukończone (19,6%).

W roku 2018 w Powiecie Średzkim mieściło się 15 przedszkoli, w których do 71 oddziałów uczęszczało 1 553 dzieci (753 dziewczynki oraz 800 chłopców), dostępnych było 1 693 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w powiecie średzkim mieściło się 10 przedszkoli, w których do 39 oddziałów uczęszczało 867 dzieci (431 dziewczynek oraz 436 chłopców). Dostępnych było 909 miejsc.

17,3% mieszkańców Powiatu Średzkiego w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (16,5% wśród dziewczynek i 18,2% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 852 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,88 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 15 szkół podstawowych, w których w 233 oddziałach uczyło się 4 451 uczniów (2 165 kobiet oraz 2 286 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w powiecie średzkim placówkę miało 17 szkół podstawowych, w których w 164 oddziałach uczyło się 3 060 uczniów (1 504 kobiety oraz 1 556 mężczyzn).

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 30,4% ludności (31,3% wśród dziewczynek i 29,6% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 19,1 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto tj. stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat, wynosi 90,89.

W Powiecie Średzkim znajdują się 2 licea ogólnokształcące, w których w 11 oddziałach uczyło się 205 uczniów (125 kobiet oraz 80 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 83 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Powiecie Średzkim placówkę miały 2 licea ogólnokształcące, w których w 16 oddziałach uczyło się 381 uczniów (240 kobiet oraz 141 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 149 absolwentów. W Powiecie Średzkim znajdują się 2 Technika, w których w 19 oddziałach uczyło się 352 uczniów (167 kobiet oraz 185 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 93 absolwentów. Dla porównania w 2008 roku w Powiecie Średzkim placówkę miały 2 Technika, w których w 7 oddziałach uczyło się 167 uczniów (106 kobiet oraz 61 mężczyzn). W 2008 zarejestrowano 65 absolwentów.

W Powiecie Średzkim znajdują się 3 Branżowe szkoły I stopnia, w których w 7 oddziałach uczyło się 126 uczniów (38 kobiet oraz 88 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadpodstawowej (16-18 lat) kształcą się 11,5% mieszkańców (11,3% wśród dziewczyn i 11,8% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 18,6 uczniów. 18,0 uczniów przypada na oddział w branżowych szkołach I stopnia. 18,5 uczniów przypada na oddział w technikach dla młodzieży. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 27,5% mieszkańców Powiatu Średzkiego w wieku potencjalnej nauki (28,1% kobiet i 27,0% mężczyzn).

Źródło: www.polskawliczbach.pl

9. Baza noclegowa

Według danych GUS z 2019 roku w Powiecie Średzkim znajdowały się 2 hotele (kategorii ★★), 0 moteli oraz 0 pensjonatów. W porównaniu z rokiem 2008 liczba obiektów noclegowych pozostała bez zmian. Pozostałe turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów: pozostałe obiekty niesklasyfikowane:

1 Turystyczne obiekty noclegowe wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo (dane na rok 2017),

1 Obiekty z zapleczem konferencyjnym (dane na rok 2017).

Źródło: www.polskawliczbach.pl

10. Pomoc społeczna – Gminy

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład Powiatu Średzkiego wykonuje pięć Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, w tym: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miękinii, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malczycach oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Udaninie.

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Prawo do wsparcia udzielonego na jej podstawie mają osoby i rodziny, które spełniają kryterium dochodowe. Obecnie jest ono ustalone na poziomie 701 miesięcznie na osobę w rodzinie i 528 zł miesięcznie na osobę samotnie gospodarującą.

10.1 Osoby zgłaszające się do Ośrodków Pomocy Społecznej z problemem przemocy

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze lub niepełnosprawne. Niestety bardzo dużym problemem jest to, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy, która jest wewnątrz ich rodziny czy to ze względu na poczucie wstydu czy też strach przed sprawcą. Zmiany prawne przyczyniły się do coraz częstszego ujawniania występowania tego zjawiska oraz umożliwiły szybsze reagowanie na nie. Wbrew powszechnym przekonaniom i stereotypom zjawisko przemocy występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Nie dotyczy tylko i wyłącznie rodzin z problemami czy nieumiejętnościami radzenia sobie w społeczeństwie. Sama przemoc jest niczym innym jak demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Powoduje ona

u ofiar niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym. Praca z ofiarami przemocy jest bardzo trudna oraz czasochłonna, wymagająca zaangażowania wielu instytucji i specjalistów. Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Bardzo ważne są prawidłowe relacje wewnątrz rodziny, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i odpowiednich warunków do rozwoju i życia. Aby rodzina funkcjonowała prawidłowo państwo ma za zadanie dbać o swoich obywateli, stwarzając im dogodne warunki życia. W sytuacji kryzysowej niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców, by przemoc nie powtarzała się. Istnieje zatem bardzo widoczna potrzeba edukacji nie tylko ofiar ale i sprawców przemocy. Dlatego do zjawiska trzeba podejść kompleksowo i interweniować z każdej strony.

Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2018-2020

Nazwa ośrodka pomocy społecznej	2018	2019	2020
GOPS Środa Śląska	55	50	92
<i>kobiety</i>	40	36	60
<i>mężczyźni</i>	5	6	9
<i>dzieci</i>	6	4	7
<i>osoby starsze</i>	4	3	14
<i>osoby niepełnosprawne</i>	-	1	2
GOPS Miękinia	41	62	46
<i>kobiety</i>	27	44	35
<i>mężczyźni</i>	6	3	3
<i>dzieci</i>	4	9	5
<i>osoby starsze</i>	3	4	1

<i>osoby niepełnosprawne</i>	1	2	2
GOPS Malczyce	21	15	18
<i>kobiety</i>	14	11	13
<i>mężczyźni</i>	0	1	0
<i>dzieci</i>	1	0	2
<i>osoby starsze</i>	3	2	2
<i>osoby niepełnosprawne</i>	3	1	1
GOPS Udanin	13	10	12
<i>kobiety</i>	7	4	4
<i>mężczyźni</i>	6	5	2
<i>dzieci</i>	-	1	6
<i>osoby starsze</i>	-	-	-
<i>osoby niepełnosprawne</i>	-	-	-
GOPS Kostomłoty	33	21	24
<i>kobiety</i>	16	11	17
<i>mężczyźni</i>	9	2	4
<i>dzieci</i>	5	2	1
<i>osoby starsze</i>	3	6	2
<i>osoby niepełnosprawne</i>	-	-	-
ŁĄCZNIE	163	158	192

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Statystycznie większość ofiar przemocy w rodzinie stanowią kobiety, a w dalszej kolejności kategorie osób, których płeć nie jest uwzględniona: małoletni, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami. Bardzo często ofiarami przemocy w rodzinie są też dzieci – świadkowie. Niestety uzyskane dane z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w omawianym okresie wskazują i potwierdzają, iż przemocy głównie doznają kobiety. Liczba

ta jest wielokrotnie wyższa niż liczba mężczyzn doznających przemocy. Analizując te dane, można wnioskować, iż w większości zgłaszanych przypadków, osobami stosującymi przemoc wobec innych członków rodziny są mężczyźni.

Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2018-2020 jest wysoka. Jeszcze bardziej niepokojący jest fakt, iż łączna liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do Ośrodków Pomocy Społecznej wykazuje tendencję wzrostową.

Wśród osób doznających przemocy niestety pojawiły się także takie grupy jak dzieci, osoby starsze oraz niepełnosprawni. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków.

10.2 Najczęstszy rodzaj zgłaszanych spraw

W oparciu o dostępne źródła można wyróżnić następujące rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna, którą są wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień;
- przemoc psychiczna to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych;
- przemoc seksualna polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;
- przemoc ekonomiczna to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy;

- zaniedbanie polega na niezaspokajaniu potrzeb emocjonalnych i fizycznych, najczęściej osób dorosłych wobec dzieci; niejednokrotnie wyraża się ona w odrzuceniu emocjonalnym dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem lub problemami.

W oparciu o dane z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Średzkim, przeprowadzono analizę form i rodzajów przemocy stosowanej przez sprawców wobec ofiar w latach 2018 – 2020. Jednoznacznie należy stwierdzić, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc fizyczna i psychiczna.

Częstotliwość zjawiska przemocy oddaje częstotliwość wszczynania procedury Niebieskich Kart w Gminnych Ośrodkach Pomocy. Rozpatrując problematykę zjawiska przemocy w rodzinie warto dokonać analizy liczby założonych kart i wszczętych postępowań. Poniższa Tabela 5 przedstawia istotę problemu.

Tabela 3. Liczbowe zestawienie ilości Niebieskich Kart założonych w poszczególnych Ośrodkach Pomocy Społecznej

Nazwa ośrodka pomocy społecznej	2018	2019	2020
<i>GOPS Środa Śląska</i>	34	71	42
<i>GOPS Miękinia</i>	26	50	36
<i>GOPS Malczyce</i>	18	12	13
<i>GOPS Udanin</i>	6	4	7
<i>GOPS Kostomłoty</i>	30	22	26
ŁĄCZNIE	114	159	124

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Problematyka przemocy jest trudna, a praca z ofiarami i sprawcami przemocy jest długoterminowa, więc wymaga szczególnej analizy. Jednocześnie wymaga poświęcenia i nakładu sił zarówno funkcjonariuszy policji, pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz innych podmiotów udzielających wsparcia w razie potrzeby osobom dotkniętym przemocą.

W analizowanym okresie celem uwidocznienia skali i zjawiska przemocy, podjęto próbę przeanalizowania zestawienia liczbowego dotyczącego korzystania osób z punktów wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą w Ośrodkach Pomocy Społecznej.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe dotyczące osób dotkniętych przemocą korzystających z poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą

Nazwa ośrodka pomocy społecznej	2018	2019	2020
<i>GOPS Środa Śląska</i>	53	113	40
<i>wsparcie psychologiczne</i>	53	113	40
<i>wsparcie prawne</i>	-	-	-
<i>wsparcie w postaci ośrodka interwencji kryzysowej</i>	-	-	-
<i>GOPS Miękinia</i>	34	16	15
<i>wsparcie psychologiczne</i>	32	16	10
<i>wsparcie prawne</i>	2	-	5
<i>wsparcie w postaci ośrodka interwencji kryzysowej</i>	-	-	-
<i>GOPS Malczyce</i>	15	15	9
<i>wsparcie psychologiczne</i>	7	9	3
<i>wsparcie prawne</i>	8	6	6
<i>wsparcie w postaci ośrodka interwencji kryzysowej</i>	-	-	-

<i>GOPS Udanin</i>	5	5	1
<i>wsparcie psychologiczne</i>	4	4	-
<i>wsparcie prawne</i>	1	1	1
<i>wsparcie w postaci ośrodka interwencji kryzysowej</i>	-	-	-
<i>GOPS Kostomłoty</i>	6	11	6
<i>wsparcie psychologiczne</i>	6	6	4
<i>wsparcie prawne</i>	-	-	1
<i>wsparcie w postaci ośrodka interwencji kryzysowej</i>	-	5	1
ŁĄCZNIE	113	160	71

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Analizując dane zawarte w powyższym zestawieniu, należy wskazać na duże zainteresowanie szukaniem pomocy instytucjonalnej, na co mają wpływ działania zwiększające świadomość społeczną, kampanie przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy, informacje w lokalnej prasie lub mediach. Powyższe dane potwierdzają zasadność świadczenia wsparcia w ramach specjalistycznego poradnictwa. Jednocześnie należy podkreślić, iż pomoc specjalistyczna dotyczy głównie wsparcia psychologicznego i prawnego.

Analizując dane dotyczące działań profilaktycznych prowadzonych przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Średzkiego, należy podkreślić, iż na przełomie lat 2018-2020 Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w ramach działań prewencyjnych i profilaktyki:

- prowadziły kolportaż ulotek, plakatów i poradników,
- zamieszczały artykuły i informacje na stronach internetowych,
- udostępniały na swoich stronach internetowych dla osób pokrzywdzonych druki, plakaty, informacje,

- współpracowały z członkami zespołów interdyscyplinarnych celem prowadzenia monitoringu na rzecz osób poszkodowanych,
- zespoły interdyscyplinarne kierowały osoby do programu korekcyjno-edukacyjnego.

11. Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Pomoc społeczną o charakterze powiatowym realizuje w Powiecie Średzkim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej. Poza zadaniami pomocy społecznej, jednostka ta wykonuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz pieczy zastępczej.

Na koniec 2020 roku kadrę PCPR-u stanowiło 18 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Centrum przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Stan zatrudnienia w Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

rodzaj stanowiska	liczba osób
dyrektor	1
kierownik zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności	1
pracownik zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności	1
kierownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej specjalista pracy socjalnej	1
specjalista pracy socjalnej	1
koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	5
psycholog	1
pracownik ds. osób niepełnosprawnych	1
referent ds. administracyjnych	1
specjalista ds. świadczeń	1

główna księgowa	1
księgowa	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela 6. Dane dotyczące kwot wydatkowanych przez PCPR w latach 2019 – 2020

W podziale na poszczególne rozdziały budżet przedstawiał się następująco:

Rozdział	Nazwa rozdziału	Wydatki w latach	
		2019	2020
85156	Składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	6663,60	5022,00
88510	Placówka Opiekuńczo Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej	1039731,00	1042337,90
85510	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	1609167,00	1602137,00
85203	Ośrodki wsparcia - ŚDS	781825,00	752228,00
85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemowy w rodzinie	14150,00	9250,00
85508	Rodziny zastępcze	2966976,31	3017756,98
85218	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	436153,85	414457,43
85295	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Program EFS 7.1.2	208289,97	210322,76
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Projekt	0	336543,66

	wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii Covid 19		
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	60502,75	60794,87
85321	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	235510,00	250362,95
85324	PFRON Program „Aktywny Samorząd”	171695,20	30605,00
85395	Pomoc dla repatriantów	16380,00	14785,00
85395	Wspieranie rodzin	33027,00	32270,00
RAZEM		7.580.071,68	7.778.873,55

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

11.1 Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Założenia polityki prorodzinnej w Polsce wynikają z prawa dziecka do wychowywania w rodzinie. W tym celu zwiększono zakres zadań samorządów w zakresie wspierania rodziny oraz organizowania rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas gdy rodzice nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem. Szczegółowe regulacje tego zagadnienia znalazły się w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działania realizowane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oparte na zapisach zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy koncentrują się na pracy z rodziną już od chwili pojawienia się sygnału o wystąpieniu problemu, co ma zapobiec umieszczeniu dziecka poza rodziną naturalną. Prawem dziecka jest bowiem wychowywanie się w rodzinie biologicznej pod opieką rodziców. We wszystkich działaniach dotyczących dziecka, podejmowanych przez publiczne lub niepubliczne instytucje pomocy społecznej, sądy, władzę administracyjną lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 Konwencji o prawach dziecka).

Zgodnie z ww. ustawą zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Do głównych zadań w tym zakresie należą:

- organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka,
- przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielenie tym rodzicom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem,
- ponadto, rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.

Do zadań własnych powiatu należy przyznawanie pomocy na usamodzielnianie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Rodziny, których funkcjonowanie jest zaburzone wymagają pomocy z zewnątrz, ponieważ same nie są w stanie rozwiązać problemów, które kumulując się i piętrząc, pogłębiają ich niewydolność. Dlatego umieszczenie dziecka w systemie pieczy powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gmin.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie adresuje swoje działania w szczególności w stronę tych rodzin, które znajdują się w sytuacji kryzysowej. Jednym z wielu zadań powierzonych powiatom jest organizacja pieczy zastępczej. Wspomaganie rodziny w wypełnianiu zadania wychowania i opieki nad dziećmi, oznacza zaangażowanie wielu podmiotów, zarówno instytucjonalnych, jak i pozainstytucjonalnych, co z kolei wymaga stworzenia skoordynowanego i spójnego systemu pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Natomiast do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udział w konsultacjach dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;
- 2) przygotowanie we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą planu pomocy dziecku;

- 3) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawienie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

11.2 Rodzinna i instytucjonalna forma opieki nad dziećmi

Zgodnie z obowiązującą od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązuje nowy podział form opieki nad dzieckiem. Zgodnie z art. 34 ustawy, system pieczy zastępczej dzieli się na rodzinny i instytucjonalny. Rodzinne formy opieki to:

1. rodziny spokrewnione, które mogą stanowić wstępni - dziadkowie bądź rodzeństwo dziecka,
2. rodziny niezawodowe, osoby z dalszej rodziny nie będący wstępnymi lub rodzeństwem, np. ciotka, kuzyn albo osoby obce dla dziecka,
3. rodziny zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i rodziny zawodowe specjalistyczne,
4. rodzinne domy dziecka,
5. rodziny pomocowe, które opiekują się dzieckiem w przypadku czasowej niemożności sprawowania opieki nad dzieckiem przez inną rodzinę zastępczą, np. z powodu choroby, pobytu w szpitalu, itp.

Formami instytucjonalnej opieki nad dzieckiem są:

1. placówki opiekuńczo – wychowawcze, które prowadzi powiat lub inny podmiot na zlecenie powiatu,
2. regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
3. interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Dwie ostatnie formy prowadzone są przez samorząd województwa lub przez inne podmioty – na jego zlecenie.

Obecny podział rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie przedstawia się następująco:

1. rodziny zastępcze spokrewnione,
2. rodziny zastępcze niezawodowe,
3. rodziny zastępcze zawodowe,
4. rodzinne domy dziecka.

Dzieci, które nie mogą wychowywać się z rodzicami, znajdują opiekę także w formach instytucjonalnych. Na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza, tj.: Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej, w której przebywa obecnie 10 dzieci: 2 dzieci znajduje się w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii i są oni liczeni jako wychowankowie placówki. Dzieci są w wieku od 10 do 18 lat. Placówka zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku przeznaczona jest dla 14 dzieci.

Natomiast jeden wychowanek przebywa w Placówce Opiekuńczo Wychowawczej w Tarłowie na terenie Powiatu Opatowskiego ponieważ funkcjonująca tam Placówka jest w stanie zapewnić mu specjalistyczną opiekę, której wymaga ze względu na sytuację zdrowotną.

Przedstawione formy opieki pozwalały na bieżąco realizować postanowienia sądowe w zakresie zapewnienia opieki dzieciom poza rodzinami naturalnymi.

Poniżej tabele przedstawiają dane za okres od 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. i dotyczą form opieki nad dziećmi oraz liczbę dzieci umieszczanych w poszczególnych typach rodzin i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 7. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2018–2020

TYP RODZINY - spokrewnione				
L.p.		2018	2019	2020
1.	Ilość rodzin	41	42	50
2.	Ilość dzieci w rodzinach	52	59	65
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	7	12	11
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	4	2	1
	- w tym, powróciły do rodziców	4	1	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	1	1
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat i opuściły rodzinę zastępczą	2	2	6

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela nr 8. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych w latach 2018–2020

TYP RODZINY – niezawodowe				
L.p.		2018	2019	2020
1.	Ilość rodzin	20	21	25

2.	Ilość dzieci w rodzinach	29	25	30
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	5	4	4
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	1	1	3
	- w tym, powróciły do rodziców	1	0	1
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	2
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	1	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat i opuściły rodzinę zastępczą	3	2	1

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela nr 9. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020

TYP RODZINY – zawodowe				
L.p.		2018	2019	2020
1.	Ilość rodzin	4	4	3
2.	Ilość dzieci w rodzinach	13	14	13
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	5	1	2
4.	Dzieci do 18 lat, które opuściły rodziny zastępcze	0	0	1
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0

	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	1
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat i opuściły rodzinę zastępczą	2	2	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela nr 10. Sytuacja dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych w tym specjalistycznych w latach 2018– 2020

TYP RODZINY – zawodowe w tym specjalistyczne				
L.p.		2018	2019	2020
1.	Ilość rodzin	0	0	0
2.	Ilość dzieci w rodzinach	0	0	0
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	0	0	0
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	0	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	0	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat i opuściły rodzinę zastępczą	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela nr 11. Sytuacja dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

TYP RODZINY – rodzinne domy dziecka				
L.p.		2018	2019	2020
1.	Ilość rodzin	2	3	3
2.	Ilość dzieci w rodzinach	12	13	13
	- w tym, umieszczone na podst. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0
3.	Dzieci, które po raz pierwszy zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	0	0	0
4.	Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze	1	0	0
	- w tym, powróciły do rodziców	0	0	0
	- w tym, umieszczone w innej rodzinie zastępczej	1	0	0
	- w tym, przekazane do adopcji	0	0	0
	- w tym, umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	0	0	0
	- w tym, umieszczone w domu pomocy społecznej	0	0	0
	- inny powód	0	0	0
5.	Dzieci, które ukończyły 18 lat i opuściły rodzinę zastępczą	1	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Środzie Śląskiej

Tabela nr 12. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego działająca w Powiecie Średzkim

Placówki opiekuńczo - wychowawcze				
L.p.		2018	2019	2020
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej				
1.	Liczba dzieci przebywających w placówce na dzień 31 grudnia	15	14	14

2.	Liczba dzieci przybyłych do placówki w ciągu danego roku	3	6	7
3.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców	1	2	0
4.	Liczba dzieci umieszczonych w innych placówkach na dzień 31 grudnia	1	1	2
5.	Liczba dzieci przeniesionych do rodziny zastępczej	5	1	5
6.	Liczba dzieci adoptowanych	0	0	0
7.	Liczba dzieci usamodzielnionych	3	3	2
8.	Liczba dzieci przeniesionych do innych form	1	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

Z analizy tabel wynika, że:

- 1) na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki ze strony rodziców biologicznych pozostaje na wysokim poziomie;
- 2) zapewnienie opieki realizowane jest zarówno w rodzinach zastępczych, jak i poprzez prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej;
- 3) największą liczbę rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione i to w tego typu rodzinach umieszczano najwięcej dzieci;
- 4) zdecydowanie dużo mniejszą liczbę stanowiły rodziny zastępcze niezawodowe, a zwłaszcza rodziny zastępcze zawodowe;
- 5) w latach 2018 – 2020 na terenie powiatu łącznie funkcjonowało 6 zawodowych rodzin zastępczych z czego: powstały 3 nowe rodziny zastępcze zawodowe przekwalifikowane z niezawodowych rodzin zastępczych, 1 rodzina zastępcza zawodowa została przekwalifikowana w rodzinny dom dziecka, 1 rodzina zastępcza zawodowa usamodzielniała wychowanków i przestała funkcjonować, 1 rodzina zastępcza ze względu na zmniejszenie liczby wychowanków zaczęła funkcjonować jako rodzina zastępcza niezawodowa;
- 6) w latach 2018 – 2020 na terenie powiatu powstał 1 nowy rodzinny dom dziecka;

- 7) liczba dzieci przybywających do instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020 uległa zmniejszeniu;
- 8) w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego jest duża rotacja dzieci w niej umieszczonych;
- 9) bardzo mała liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki, powraca do rodzin naturalnych;
- 10) fakt, że niewielka liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej powraca pod opiekę do rodziców naturalnych lub trafia do adopcji, powoduje konieczność zapewnienia pomocy i wsparcia dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą w procesie ich usamodzielnienia.

Z powyższego wynika, że:

- 1) należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez podejmowanie działań, których rezultatem powinno być pozyskiwanie kandydatów chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) konieczne jest rozwijanie różnorodnych form pomocy dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im odzyskania władzy nad dziećmi;
- 3) w przypadku, gdy powrót dzieci do rodzin naturalnych jest niemożliwy, należy podejmować kroki zmierzające do przysposobienia dzieci przez rodziny adopcyjne;
- 4) konieczne jest zapewnienie środków na wsparcie i pomoc w procesie usamodzielnienia pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze.

12. Piecza zastępcza w Powiecie Średzkim w roku 2020

12.1 Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Średzkiego w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci muszą pozostawać obecnie z następujących powodów:

1. niestabilnej, trudnej sytuacji bytowej rodzin biologicznych,
2. braku miejsc w formach rodzinnej pieczy zastępczej, do których można przekazać kwalifikujące się dzieci,
3. pobytu w placówce dzieci zaburzonych z poważnymi zdiagnozowanymi problemami psychicznymi oraz małoletnich z zachowaniami sprzecznymi z normami społecznymi i obciążeniami wyniesionymi ze środowiska rodzinnego.

12.2 Rodzinna piecza zastępcza

W 2020 na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonowały 3 rodziny zastępcze zawodowe, w których łącznie przebywało 13 dzieci.

Poniższa tabela przedstawia rozmieszczenie rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Średzkim, na dzień stan na 31 grudnia 2020 r.

Tabela nr 13. Rodziny zastępcze w Powiecie Średzkim

	Gmina Środa Śląska	Gmina Malczyce	Gmina Kostomłoty	Gmina Miękinia	Gmina Udanin
Liczba zawodowych rodzin zastępczych	0	0	1	2	0
Liczba dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych	0	0	5	6	0
Liczba rodzinnych domów dziecka	2	0	1	0	0
Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka	9	0	4	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

Dodatkowo należy zaznaczyć, że zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, również znajdują się pod opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2020 roku na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonowało łącznie **81** form pieczy zastępczej tj. rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, w których wychowywało się **121** dzieci.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci z podziałem na gminy.

Tabela nr 14. **Rodziny zastępcze z podziałem na Gminy**

GMINA	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
Środa Śląska	29	41
Kostomłoty	12	28
Miękinia	19	24
Udanin	11	15
Malczyce	10	13
RAZEM	81	121

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

Tabela nr 15. **Liczba nowo powstałych rodziny zastępczych w Powiecie Średzkim w 2020 roku**

GMINA	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
Środa Śląska	5	5

Kostomłoty	3	4
Miękinia	4	4
Udanin	1	2
Malczyce	2	3
RAZEM	15	18

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

W 2020 roku utworzonych zostało łącznie 15 nowych rodzin zastępczych dla 18 dzieci, w tym: 9 stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, które przyjęły pod opiekę 11 dzieci, 6 rodziny zastępczych niezawodowych, które przyjęły pod opiekę 6 dzieci.

Tabela nr 16. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim rozwiązanych w 2020 roku

GMINA	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
Środa Śląska	6	6
Kostomłoty	0	0
Miękinia	2	2
Udanin	2	2
Malczyce	0	0
RAZEM	10	10

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

W 2020 roku rozwiązanych zostało 10 rodzin zastępczych, w których przebywało 10 dzieci. Pięć rodzin zostało rozwiązanych z powodu usamodzielnienia się wychowanek, natomiast z powodu powrotu do rodziny biologicznej odszedł 1 wychowanek.

Tabela nr. 17 **Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Średzkim na przestrzeni 2020 roku**

RODZINA	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci i więcej
spokrewniona	37	11	2
niezawodowe	20	5	0
zawodowa	0	0	3
zawodowa specjalistyczna	0	0	0
rodzinne domy dziecka	0	0	3
RAZEM	57	16	8

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

Największą liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących w 2020 roku w Powiecie Średzkim stanowiły rodziny, w których wychowywało się jedno dziecko (na 81 istniejących rodzin 57 opiekowało się jednym dzieckiem), 16 rodzin wychowywało dwoje dzieci. Największą liczbę rodzin zastępczych w 2020 roku w Powiecie Średzkim stanowiły rodziny spokrewnione w łącznej liczbie 50, rodzin zastępczych niezawodowych funkcjonowało 25, rodzin zastępczych zawodowych było 3 oraz funkcjonowały 3 rodzinne domy dziecka.

Poniżej zestawienie **dzieci pochodzące z terenu innych powiatów, pozostające w 2020 roku w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Średzkiego.**

Tabela nr. 18 Liczba dzieci wobec, których zawarte jest porozumienie z innym powiatem

Powiat/Miasto	Liczba dzieci
Miasto Wrocław	11
Powiat Świdnicki	2
Powiat Trzebnicki	2
Powiat Legnicki	3
Powiat Wałbrzyski	1
Powiat Gliwice	1
Powiat Sosnowski	2
Powiat Oławski	1
Powiat Ząbkowicki	2
Powiat Oleśnicki	1
RAZEM	26

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

W 2020 roku na terenie Powiatu Średzkiego pozostawało 19 dzieci pochodzących z terenu innych powiatów, które zgodnie z zawartymi porozumieniami ponosiły koszty ich utrzymania.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci pochodzące z terenu Powiatu Średzkiego, które w 2020 roku pozostawały na terenie innych powiatów.

Tabela nr. 19 Liczba dzieci wobec, których zawarte jest porozumienie wobec innego powiatu

Powiat/Miasto	Liczba dzieci
Powiat Radomski	2

Powiat/ Miasto Wrocław	10
Powiat Kępiński	3
Powiat Świdnicki	2
Powiat Leszno	3
Powiat Namysłowski	1
Powiat Legnicki	2
Powiat Trzebnicki	3
Powiat Białogardzki	1
RAZEM	27

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

Powiat Średzki w 2020 roku ponosił koszty utrzymania 27 dzieci pochodzących z terenu powiatu, które przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie zawartych porozumień na terenie innych powiatów.

12.3 Usamodzielnienia w pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej ma za zadanie:

- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie;
- jak również udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia osobom opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Pomoc udzielana jest na podstawie indywidualnego, terminowego programu usamodzielnienia, opracowywanego przez każdego z wychowanków, który zawiera m. in.: informacje dotyczące kształcenia, perspektyw zawodowych, opisu sytuacji mieszkaniowej, planów osobistych. Indywidualny program usamodzielnienia zawiera również informacje dotyczące przeznaczenia dla przyznanej pomocy pieniężnej z tutejszego Centrum. Usamodzielniany wychowanek wyznacza opiekuna usamodzielnienia, który wspiera go w realizacji zawartych w planie postanowień.

W roku sprawozdawczym 9 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Średzkiego osiągnęło pełnoletniość (7 z rodzinnej pieczy zastępczej, 2 z placówek). W przypadku pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej 6 z nich po opuszczeniu pieczy zastępczej zadeklarowało chęć kontynuowania nauki. Na dzień 31 grudnia 2020 wszyscy wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej nadal realizują postanowienia zawarte w indywidualnym programie usamodzielnienia.

W przypadku wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej tylko 1 wychowanka zadeklarowała chęć skorzystania z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Natomiast inny wychowanek, który opuścił struktury placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie miał prawa wnioskowania o przyznanie im pomocy z tytułu usamodzielnienia, kontynuowania nauki czy zagospodarowania, ponieważ nie spełniał przesłanek zawartych w ustawie.

13. Infrastruktura socjalna w Powiecie Średzkim

Na infrastrukturę socjalną prowadzoną przez Powiat Średzki lub organizacje pozarządowe, którym samorząd powiatowy zlecił prowadzenie jednostki, składają się, obok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej, następujące jednostki:

- * Dom Opieki Caritas Archidiecezji Wrocławskiej im. ks. Jana Schneidera w Malczycach,
- * Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej z Filią w Piersnie,
- * Warsztaty Terapii Zajęciowej w Środzie Śląskiej,

- * Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Środzie Śląskiej,
- * Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej.

Poniżej informacje na temat tych jednostek.

13.1 Dom Opieki dla osób starszych

Na terenie Powiatu Średzkiego funkcjonuje jeden dom pomocy społecznej o zasięgu ponadlokalnym dla osób w podeszłym wieku w Malczycach, jest to Dom Opieki Caritas Archidiecezji Wrocławskiej im. ks. Jana Schneidera w Malczycach.

Dokumenty pozwalające na przyjęcie osoby do Domu Opieki kompletuje ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na jej miejsce zamieszkania lub pobytu wnioskodawcy. W przypadku gdy osobę ubiegającą się kieruje się do domu o zasięgu ponadgminnym, dokumenty te ośrodek przekazuje do właściwego ze względu na siedzibę domu, powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w nim wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do odpowiedniego domu pomocy społecznej.

Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej. W razie niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu na listę oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

Dom Opieki zapewnia:

1. miejsce zamieszkania (budynek pozbawiony barier architektonicznych, 9 pokoi dwuosobowych i 6 trzyosobowych, wszystkie z łazienkami dostosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych),
2. żywienia (posiłki podawane są 3 razy dziennie, dwudaniowy obiad w tym zestaw dietetyczny plus jeden dodatkowy posiłek wraz z podwieczorkiem),

3. odzież, obuwie, środki higieniczne itp.,
4. pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych,
5. udzielanie niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych,
6. organizowanie pogrzebów mieszkańców i wyjazdów konsultacyjnych – lekarskich,
7. wzmocnieniu postaw nakierowanych na rozwój i aktywność własną pensjonariuszy,
8. mieszkańcy mają m.in. stały kontakt z księdzem,
9. dostęp do codziennej pracy,
10. udział w terapii zajęciowej,
11. udział w imprezach kulturalno-oświatowych,
12. utrzymanie i rozwijanie kontaktów z rodziną i społecznością lokalną.

Poniższe zestawienie obrazuje liczbę osób korzystających w latach 2018 – 2020 z pomocy i wsparcia Domu Opieki. Wśród podopiecznych większość stanowiły kobiety. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr. 20. Liczba osób przebywających w Domu Opieki w latach 2018-2020

2018 – 40 miejsc		2019 – 46 miejsc		2020 – 46 miejsc	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
27	13	30	16	26	20

Źródło: Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej

13.2 Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz dla osób upośledzonych umysłowo. Dom przeznaczony jest dla 70 osób. Placówka funkcjonuje 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku) w godz. od 7³⁰ do 15³⁰.

Usługi świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy obejmują w szczególności:

- 1) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym : trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- 2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- 4) poradnictwo psychologiczne,
- 5) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia, niezbędną opiekę, terapię ruchową, w tym : zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- 6) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

14. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

W latach 2018 – 2020 w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności funkcjonującym na terenie Powiatu Średzkiego łącznie złożono 2916 wniosków, w tym 423 wnioski dotyczyły ustalenia niepełnosprawności natomiast 2493 wnioski dotyczyły ustalenia stopnia niepełnosprawności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr. 21. Ilość złożonych wniosków w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość złożonych wniosków ogółem	1022	1032	862
Ilość złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności	873	1872	739
Ilość złożonych wniosków	149	160	123

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 22. Ilość ustalonych stopni niepełnosprawności w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ilość ustalonych stopni niepełnosprawności	817	943	719
niepełnosprawność w stopniu znacznym	300	328	234
niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym	400	503	390
niepełnosprawność w stopniu lekkim	117	112	95

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 23. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na płeć w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ilość kobiet niepełnosprawnych	408	493	354
ilość mężczyzn niepełnosprawnych	409	450	365

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 24. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na zatrudnienie w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
osoby pracujące	14	73	12
osoby pozostające bez zatrudnienia	803	870	717

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr 25. Podział osób niepełnosprawnych ze względu na wykształcenie w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
wykształcenie niższe niż podstawowe	92	30	31
wykształcenie podstawowe	218	247	210
wykształcenie zasadnicze	274	369	242
wykształcenie średnie	181	232	190
wykształcenie wyższe	52	65	46

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 26. Ilość rozpatrzonych wniosków dzieci do ukończenia 16 roku życia w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
zaliczono do osób niepełnosprawnych	143 dzieci	172 dzieci	137 dzieci
odmówiono zaliczenia do osób niepełnosprawnych	12 dzieci	5 dzieci	1 dziecku

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 27. Ilość złożonych wniosków o wydanie legitymacji dla osób niepełnosprawnych w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ilość wydanych legitymacji ogółem	259	367	209
ilość wydanych legitymacji dzieciom do 16 roku życia	42	45	38
ilość wydanych legitymacji osobom po ukończeniu 16 roku życia	217	322	171

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Jak wynika z wyżej wymienionych danych najczęściej zaliczono osób do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Porównywalna jest natomiast, liczba wydanych orzeczeń dla kobiet i mężczyzn. Najwięcej orzeczeń wydano dla celów innych niż zatrudnienie. Jeśli chodzi o wykształcenie najczęściej wydano orzeczeń dla osób posiadających zasadnicze wykształcenie natomiast porównywalnie dla osób posiadających wykształcenie podstawowe i średnie.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna, która ma na celu umożliwianie osobom dotkniętym niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym i polega przede wszystkim na :

- wyrabianiu zaradności osobistej i pobudzaniu aktywności społecznej,
- wyrabianiu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowaniu w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl. realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych głównie poprzez :

1. dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
2. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
3. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
4. dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,
5. sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych
6. dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.

W ramach środków PFRON realizowane są również zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej poprzez:

1. tworzenie nowych stanowisk pracy,
2. dostosowanie stanowisk pracy,
3. przyznanie osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej ,
4. finansowanie szkoleń i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych,
5. zwrot wydatków na instrumenty rynku pracy,
6. dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego,

7. finansowanie szkoleń osób niepełnosprawnych przez pracodawcę.

Zadania w tym zakresie realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej.

Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w Powiecie Średzkim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2018-2020.

Tabela nr. 28. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w Powiecie Średzkim w latach 2018-2020

Środki finansowe przeznaczone na:	2018	2019	2020
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	96 274 zł.	110 485 zł.	123 357 zł.
Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego	324 430,88 zł.	349 459,72 zł.	443 710,68 zł.
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	79 323 zł.	93 957,68 zł.	65 593,67 zł.
Dofinansowanie sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych	3 000 zł.	3 000 zł.	0 zł.
Warsztat Terapii Zajęciowej	497 880 zł.	542 880 zł.	614 880 zł.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Tabela nr. 29. Zakres rehabilitacji społecznej w Powiecie Średzkim w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych	84	89	91

Liczba osób, którym dofinansowano zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	309	246	308
Liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	25	26	17
Liczba przedsięwzięć dofinansowanych w zakresie sportu, kultury i turystyki	2 umowy	2 umowy	0
Liczba osób uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej	30	30	30

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Innym, równie ważnym rodzajem rehabilitacji prowadzonej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych jest rehabilitacja zawodowa. Jej celem jest ułatwianie osobom dotkniętym niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej.

Zadania PUP obejmują:

- prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
- organizację szkoleń i przekwalifikowań,
- organizację staży
- refundację pracodawcy wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionej osoby niepełnosprawnej
- refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- przyznawanie osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- dofinansowanie do 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osobę niepełnosprawną na kontynuowanie działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.

Tabela nr. 30. Środki finansowe wydatkowane w latach 2018 – 2020

Środki finansowe przeznaczone na:	2018	2019	2020
organizację szkoleń i przekwalifikowań	253 zł. - 1 osoba	0,00 zł.	0,00
przyznawanie osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	50 000 zł. - 1 osoba	29 000 zł. - 1 osoba	44 300 zł. - 1 osoba
organizację staży	0,00 zł.	16 092 zł. - 2 miejsca stażowe	5 009 zł. - 1 miejsce stażowe

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śl.

Od 2018 r. na podstawie umowy zawartej z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiat Średzki przystąpił do realizacji programu skierowanego do osób niepełnosprawnych pod nazwą Aktywny Samorząd.

W 2018 r. program był realizowany w następujących modułach:

Moduł I:

Obszar A Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,

Obszar A Zadanie 2 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

Obszar B Zadanie 1 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,

Obszar B Zadanie 2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Obszar C Zadanie 2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

Obszar C Zadanie 3 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,

Obszar C Zadanie 4 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (co najmniej na III poziomie jakości),

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej tj. dziecka będącego pod opieką Wnioskodawcy, przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką (dziennego opiekuna, niani lub w ramach klubu dziecięcego, punktu przedszkolnego, zespołu wychowania przedszkolnego),

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym poprzez dofinansowanie kosztów edukacji:

w szkole policealnej,

w kolegium,

w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także kosztów przewodu doktorskiego, otwartego poza studiami doktoranckimi.

Złożono ogółem 25 wnioski. Rozpatrzono pozytywnie 25 wnioski i wypłacono dofinansowania na łączną kwotę 101 397,00 zł.

W 2019 r. program był realizowany w następujących obszarach:

Moduł I:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (stopień umiarkowany, dysfunkcja narządu ruchu);
- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (znaczny lub umiarkowany stopień niepełnoprawności, dysfunkcja narządu słuchu);

- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu ruchu);
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystanie z usług tłumacza języka migowego);
- pomoc zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (orzeczenie o niepełnosprawności, znaczny stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu wzroku lub obu rąk);
- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego lub jego oprogramowania;
- pomoc zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (umiarkowany stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu wzroku);
- pomoc zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (orzeczenie o niepełnosprawności, znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu słuchu z trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy);
- pomoc utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego (orzeczenie o niepełnosprawności, znaczny stopień niepełnosprawności);
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (orzeczenie o niepełnosprawności, znaczny stopień niepełnosprawności)
- pomoc w zakupie protezy kończyny,
- Pomoc w utrzymaniu sprawności i technicznej posiadanej protezy kończyny;
- pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (orzeczenie o niepełnosprawności, znaczny stopień niepełnosprawności, dysfunkcja narządu ruchu powodująca problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadający zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania);
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;

Moduł II

- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Złożonych zostało ogółem 46 wniosków z obszarów: Moduł I: A, B2, C, D, F oraz Moduł II. Rozpatrzone pozytywnie 46 wniosków i wypłacono dofinansowania na kwotę **166 071,20 zł**.

Rok 2020– w trakcie realizacji.

15. Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej.

Zadania Powiatowego Urzędu Pracy obejmują:

- prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych,
- organizację szkoleń i przekwalifikowań,
- organizację staży
- refundację pracodawcy wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionej osoby niepełnosprawnej
- refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- przyznawanie osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- dofinansowanie do 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osobę niepełnosprawną na kontynuowanie działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.

16. Sektor pozarządowy

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedna z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W Powiecie Średzkim działa wiele organizacji pozarządowych, poniższe zestawienie przedstawiają dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego

w Powiecie Średzkim, z podziałem na stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej, zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie Starostwa Powiatowego.

STOWARZYSZENIA

Stowarzyszenie dla Powiatu – Środa Śląska
„Arka Młodego Pokolenia” – Siemidrożyce
„Miękiński Uniwersytet Trzeciego Wieku” – Miękinia
Stowarzyszenie „Zaborowa Kraina” – Zabór Wielki
Stowarzyszenie Edukacji i Kultury „Nasza Brzezina” – Brzezina
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Głoska i okolic – Głoska
Stowarzyszenie „Wszystko dla Dziecka” – Kostomłoty
Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” – Środa Śląska
Stowarzyszenie „Razem dla Ziemi Średzkiej” – Środa Śląska
Stowarzyszenie Przedsiębiorców Gminy Kostomłoty – Kostomłoty
Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Samorządności – Pisarzowice
Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Szpitala Powiatowego w Środzie Śl. – Środa Śląska
Stowarzyszenie Trzeźwość i Rozwaga TIR – Brzezina
Stowarzyszenie „Szansa dla Gimnazjum” – Kostomłoty
Stowarzyszenie Klub Seniora – Środa Śląska
Niezależne Stowarzyszenie Terenów Biznesu Alpha Training – Malczyce
Stowarzyszenie „Nie Jesteś Sam” – Środa Śląska
Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych – Brzezina
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Szlakiem Granitu” – Udanin
Stowarzyszenie „Promyczek” – Lisowice
Stowarzyszenie Mieszkańców Piersna – Piersno
Stowarzyszenie „Nasze Piotrowice” – Piotrowice
Stowarzyszenie „Słoneczniki” – Mieczków
Stowarzyszenie Rozwoju Środowiska Lokalnego Mrozowa – Mrozów
Stowarzyszenie „Promyk” – Karczyce
Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Udanin – Udanin
Stowarzyszenie „Wspólna Szkoła” – Wilczków
Koło Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych – Środa Śląska

Towarzystwo Miłośników Ziemi Średzkiej – Środa Śląska
Stowarzyszenie Przyjaciół Lutyni – Lutynia
Stowarzyszenie Sympatyków Malczyc i Okolic – Malczyce
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Ekologiczne „W zgodzie z naturą” – Środa Śląska
Wrocławskie Stowarzyszenie Narodowego Czynu Pomocy Szkole – Ujazd Górny
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Promyk” – Karczyce
Stowarzyszenie „Nasza Szkoła” – Piotrowice
Stowarzyszenie Klub Miłośników Kota Perskiego, Brytyjskiego, Egzotycznego – Malczyce
Stowarzyszenie Historyczne Wielka Czerwona Jedyńka – Środa Śląska
Stowarzyszenie „Odłot” – Malczyce
Samorządowe Stowarzyszenie – Środa Śląska
Klub „Chwalimierz XXI Wiek” – Chwalimierz
Stowarzyszenie „Help Animals” – Malczyce
Koło Gospodyń Wiejskich – Proszków
Stowarzyszenie „Dębowa Kraina” – Brzezinka Średzka
Stowarzyszenie „Nowe Horyzonty” – Juszczyń
Stowarzyszenie „Ciechów Nasz Wspólny Cel” – Ciechów
Stowarzyszenie „Aktywni Lokalnie” - Kulin
„Lokomotywa” – Konary
Stowarzyszenie Działające na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Serce”
„Stowarzyszenie 15-tka Fair Play”

FUNDACJE

Fundacja na Rzecz Ochrony Dóbr Kultury Gminy Udanin – Udanin
Fundacja Piłkarski Świat – Gałów
Fundacja Schronisko Matek Ciężarnych „Betlejem” we Wrocławiu z siedzibą w Miękinii

OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE

OSP – Bogdanów
OSP – Brodno
OSP – Bukówek
OSP – Cesarzowice

OSP – Chomiąża
OSP – Gałów
OSP – Głoska
OSP – Gościsław
OSP – Jarosław
OSP – Jarząbkowice
OSP – Kostomłoty
OSP – Kulin
OSP – Lusina
OSP – Lutynia
OSP – Malczyce
OSP – Malczyce „Małoszyn”
OSP – Miękinia
OSP – Osiek
OSP – Paździoro
OSP – Pichorowice
OSP – Pielaszkowice
OSP – Piersno
OSP – Pisarzowice
OSP – Rakoszyce
OSP – Ramułowice
OSP – Rusko
OSP – Rzeczyca
OSP – Święte
OSP – Udanin
OSP – Ujazd Dolny
OSP – Ujazd Górny
OSP – Wilczków

Źródło: Dane Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej

17. Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych Powiatu Średzkiego badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety skierowanej do mieszkańców Powiatu Średzkiego. Do analizy przedłożono wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej zarówno w całym Powiecie, jak i w gminach wchodzących w jego skład.

17.1 Atuty Powiatu Średzkiego.

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty Powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Wskazując mocne strony powiatu, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne w atrakcyjnym przyrodniczo, kulturowo i historycznie regionie, stwarzającym możliwości rozwoju bazy wypoczynkowo – rekreacyjnej, turystycznej a zwłaszcza przemysłowej. Duże znaczenie przywiązali również do licznych w Powiecie Średzkim terenów, które można odpowiednio zagospodarować, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Mieszkańcy dopatrywali się także atutów w sprawnym funkcjonowaniu instytucji powiatowych, w tym jednostek pomocy społecznej. Byli również i tacy, którzy nie potrafili wskazać żadnych atutów Powiatu Średzkiego.

Identyfikując mocne strony gmin tworzących Powiat Średzki, ankietowani wskazywali na walory wynikające z położenia geograficznego i historii regionu, podkreślając dodatkowo bliskość ważnych ciągów komunikacyjnych oraz możliwość podejmowania współpracy z zachodnimi (Niemcy) i południowo – zachodnimi (Czechy) sąsiadami. Podobnie jak w przypadku Powiatu Średzkiego, zwracali również uwagę na efektywne funkcjonowanie instytucji publicznych i podmiotów niepublicznych (np. organizacji pozarządowych) oraz umiejętne pozyskiwanie środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, dzięki którym możliwy jest rozwój gmin, m.in. w zakresie infrastruktury technicznej (sieć drogowa, kanalizacyjna, wodociągowa).

17.2 Słabe strony Powiatu Średzkiego.

Według respondentów najistotniejszymi mankamentami w Powiecie Średzkim są: ubożenie rodzin powodowane relatywnie wysokim poziomem bezrobocia, przeprowadzana w zakładach pracy redukcja stanowisk pracy, niewielka powierzchnia terenów uzbrojonych pod inwestycje, niedostatecznie rozwinięta w regionie przedsiębiorczość oraz zlikwidowanie miejscowego szpitala. Problemy te, zdaniem badanych, powodują, że młodzi ludzie nie mają perspektyw i są zmuszeni wyemigrować do większych ośrodków administracyjnych.

W zakresie infrastruktury drogowej ankietowani wskazywali na złą jakość dróg, brak obwodnic oraz słabą komunikację publiczną między gminami. Według ankietowanych bolączką Powiatu Średzkiego jest także zła sytuacja mieszkaniowa, niewystarczająca liczba miejsc umożliwiających dzieciom i młodzieży alternatywne spędzanie czasu wolnego w mniejszych miejscowościach oraz ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną.

W tym ostatnim kontekście respondenci wspominali m.in. o ograniczonej dostępności placówek pomocy społecznej oraz niewystarczających działaniach mających na celu likwidację barier utrudniających codziennie funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym (występujących np. w obiektach użyteczności publicznej). Jako najbardziej wyraźny przykład został podany brak windy w budynku Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej oraz budynkach poszczególnych Gmin.

Identyfikując słabe strony Gmin, badani wskazali ponadto na deficyt nieefektywnie rozdrobnione rolnictwo i złą kondycję części gospodarstw rolnych. Zwracali również uwagę na niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę techniczną, ubogą bazę turystyczną i rekreacyjną oraz znaczne odległości od ośrodków miejskich. Wspominali także o trudnościach w dostępie do specjalistycznej opieki zdrowotnej, rosnącym, ich zdaniem, zagrożeniu wykluczeniem społecznym oraz problemie eurosieroctwa, które ma miejsce na skutek wyjazdu jednego lub obojga rodziców za granicę w poszukiwaniu pracy.

17.3 Problemy mieszkańców

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców Powiatu i gmin wchodzących w jego skład. Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców Powiatu, badani zaliczyli alkoholizm,

bezrobocie oraz dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych. W dalszej kolejności ankietowani wymienili ubóstwo i przemoc w rodzinie. Określając problemy występujące w gminach Powiatu, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie, alkoholizm oraz dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych. Ankietowani zwrócili również uwagę na problemy związane ze starzeniem się oraz ubóstwo.

17.4 Bariery i problemy dotyczące dzieci i młodzieży

Na podstawie ankiet wskazano, w Powiecie Średzkim bariery i problemy, które w sposób najistotniejszy ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuacje dziecka, tj. ubóstwie, bezrobociu, dysfunkcjach opiekuńczo wychowawczych, alkoholizmie, przemocy w rodzinie. Podnosili również problem ograniczonego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Bariery tego rodzaju były w szczególności akcentowane w odniesieniu do gmin Powiatu, w których częstokroć występują trudności z dojazdem do miejsc dysponujących ofertą dla dzieci i młodzieży.

17.5 Osoby niepełnosprawne

W oparciu o ankiety należy przeanalizować zakres działań, jakie należałoby podjąć w Powiecie Średzkim w celu poprawy sytuacji osób dotkniętych niepełnosprawnością. Podstawowym zadaniem jest likwidowanie bariery (m.in. architektoniczne) występujące w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych. Duży nacisk należy położyć na prowadzenie działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi, w ramach których, poza organizacją imprez

integracyjnych, warto byłoby podejmować wszelkie inicjatywy służące podniesieniu świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.

Skuteczna pomoc osobom dotkniętym niepełnosprawnością to, w opinii badanych, także więcej miejsc pracy i większy dostęp do rehabilitacji (m.in. w ramach turnusów rehabilitacyjnych oraz warsztatów terapii zajęciowej), sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego i środków pomocniczych. Właściwe wsparcie osób niepełnosprawnych, jak wynika z ankiet, to również świadczenie pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, tworzenie grup wsparcia.

Wskazując powyższe działania respondenci podkreślali potrzebę skoordynowanej współpracy instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz ważną rolę wolontariatu.

17.6 Instytucje i organizacje

Na podstawie ankiet należy wysunąć wnioski, iż w Powiecie Średzkim działają instytucje i organizacje, które mogą przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Wśród nich należy wskazać – na szczeblu powiatowym – Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i Powiatowy Urząd Pracy, a na szczeblu gminnym – urzędy gmin, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowo – wychowawcze i kulturalne, gminne świetlice i punkty konsultacyjne.

Ponadto podkreślić należy znaczenie Policji, ośrodków zdrowia, sądu rejonowego, kuratorów sądowych, Kościoła, klubów sportowych oraz różnorodnych fundacji i stowarzyszeń, działających m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych.

Niejako w uzupełnieniu poprzedniego punktu, należy wskazać, iż najistotniejsze pola działania w tym temacie mają instytucje i organizacje funkcjonujące w Powiecie Średzkim. Na poziomie powiatowym instytucje te powinny się skupić przede wszystkim na aktywizacji osób bezrobotnych oraz dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Ważną płaszczyzną działalności instytucji i organizacji powinna być również pomoc osobom niepełnosprawnym (tak w zakresie rehabilitacji społecznej, jak i zawodowej) oraz osobom starszym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rodzin i pochodzących z nich dzieci, zmagającymi się na co dzień z dysfunkcjami opiekuńczo – wychowawczymi oraz różnego rodzaju patologiami (np. alkoholizmem i przemocą domową), w ich przypadku podkreślić należy potrzebę zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Nie należy również zapominać o pobudzaniu środowisk o niskim statusie społecznym, które są zagrożone wykluczeniem społecznym. W opinii badanych należy dołożyć wszelkich starań, by pomoc udzielana powyższym grupom (np. w formie pracy socjalnej, wsparcia finansowego, rzeczowego czy specjalistycznego), miała charakter interdyscyplinarny i skoordynowany.

Wskazując pola działalności instytucji i organizacji w Powiecie podkreślić należy konieczność szkolenia kadr pomocowych, powiększania zasobów mieszkaniowych, likwidowania barier komunikacyjnych oraz utrzymania poczucia wspólnoty mieszkańców. Ważną sprawą dla realizacji działań jest skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z zewnątrz, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

18. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie,
- rodzina, dziecko i młodzież,
- uzależnienia i przemoc w rodzinie,

- bezdomność,
- starość,
- niepełnosprawność,
- kapitał społeczny i ludzki

Obszar BEZROBOCIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w Powiecie Średzkim, w tym wśród kobiet; • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia; • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej; • upowszechnianie ofert pracy (w tym z zagranicy), informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach; • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej); • zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy; • dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy; • prowadzenie działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia; • podejmowanie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • redukcje zatrudnienia w wyniku załamania rynku pracy przez Covid-19 w , przedsiębiorstwach z terenu Powiatu Średzkiego.

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • sezonowy spadek poziomu bezrobocia (w okresie wiosenno-letnim); • spadek poziomu bezrobocia wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej; • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach; • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy; • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych UE). 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost ogólnego poziomu bezrobocia; • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia; • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież (z uwagi na brak nowych miejsc pracy); • brak w Powiecie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych;

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin; • w miarę skuteczna praca socjalna; • zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego; • rozwijanie w Powiecie Średzkim zastępczej opieki rodzinnej; • zapewnianie wsparcia dzieciom usamodzielnianym; • powstawanie nowych placówek przedszkolnych w niektórych gminach Powiatu; • dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i 	<ul style="list-style-type: none"> • brak analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży; • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci; • brak inicjatyw w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.

<p>oczekiwań dzieci i młodzieży;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie w Powiecie Średzkim działań profilaktycznych w obszarze zdrowia (głównie w postaci badań mammograficznych wśród kobiet oraz dni krwiodawstwa w szkołach). 	
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej; • możliwość kierowania osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin, szczególnie ofiar przemocy w rodzinie, do właściwych ośrodków; • dobry dostęp do placówek opiekuńczo wychowawczych dla dzieci i młodzieży w Powiecie Średzkim; • wzrastająca liczba dzieci usamodzielnianych; • poprawa skuteczności udzielanego rodzinom, dzieciom i młodzieży wsparcia dzięki koordynowaniu działań instytucji wspierających ww. grupy; • dobra dostępność szkół podstawowych i średnich; • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych w Powiecie Średzkim; • wzrastająca świadomość zdrowotna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie Średzkim; • niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży; • duża liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego; • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci; • niewystarczająca liczba rodzin zastępczych w Powiecie Średzkim; • niedostateczny dostęp do opieki żłobkowej i przedszkolnej; • znikoma liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży; • niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, np. kardiologów, urologów, endokrynologów czy psychiatrów.

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w Powiecie zakładów leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych;

<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej; • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień; • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży; • tworzenie w Powiecie Średzkim zespołów interdyscyplinarnych; • prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie; • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstanie w Powiecie Średzkim instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • brak działań mających na celu pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie; • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • mała różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży.
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego; • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym; • wzrastająca świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, co do zagrożeń uzależnieniami; • funkcjonowanie w Powiecie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; • wzrastająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi; • istnienie w Powiecie Średzkim organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień; • podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach Krajowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób w stosunku, do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych; • znaczna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej; • duża liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych.

Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności; • prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych; • informowanie bezdomnych w ramach pracy socjalnej o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy; • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia; • prowadzenie działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych; • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innego powiatu; • prowadzenie indywidualnej pracy z osobami bezrobotnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym; • brak działań uwrażliwiających mieszkańców powiatu na problemy osób bezdomnych; • brak działań mających na celu zwiększenie społecznej akceptacji osób bezdomnych; • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych;
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych; • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych, które wymagają schronienia; • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym; • coraz większe możliwości realizowania w Powiecie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności; • brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w Powiecie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy; • promowanie w Powiecie Średzkim środowiskowych form wsparcia osób starszych (np. klubów seniora, domów dziennego pobytu, grup samopomocowych); • prowadzenie w Powiecie Średzkim domów pomocy społecznej dla osób wymagających całodobowej opieki; • poprawianie standardów usług w domach pomocy społecznej; • prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych; • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych; • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie; • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej; • brak działań inicjujących w Powiecie Średzkim wolontariat na rzecz osób starszych; • niezapewnianie osobom młodym, które mogą świadczyć opiekę seniorom rodzin, warunków do pozostania w Powiecie Średzkim, (brak nowych miejsc pracy, występowanie problemów z mieszkaniami).
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy; • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny; • standaryzacja usług w domach pomocy społecznej w Powiecie Średzkim; • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych; • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna; • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób starszych w Powiecie Średzkim; • niewystarczająca liczba środowiskowych form wsparcia osób starszych; • brak udziału osób starszych w działaniach prozdrowotnych; • niska liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową; • znikoma liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu; • migracja młodych, wykształconych osób do większych jednostek administracyjnych.

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy; • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych; • prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • zwiększanie dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych; • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym; • zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych; • zwiększanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce; • podejmowanie działań służących tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i zwiększeniu możliwości ich zatrudnienia; • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych. • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak badań służących określeniu dokładnej liczby osób niepełnosprawnych; • ograniczona działalność w zakresie upowszechniania wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy; • niewystarczające działania mające na celu zwiększenie wśród mieszkańców Powiatu akceptacji osób niepełnosprawnych; • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych.
Szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Średzkim; • duża liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających pomocy

<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych; • dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych; • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych; • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<p>w ramach ośrodków wsparcia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająco rozwinięta baza służby zdrowia, w tym rehabilitacyjna w Powiecie Średzkim; • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie; • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych; • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy; • zbyt mała liczba osób niepełnosprawnych podejmujących prace; • znikoma liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.
---	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego; • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej; • diagnozowanie problemów społecznych w Powiecie Średzkim; • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia; • poprawianie jakości obsługi klientów pomocy społecznej; • inicjowanie powstawania nowych placówek pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych; • brak działań inicjujących wolontariat w Powiecie Średzkim.

<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; • uświadamianie władz Powiatu Średzkiego roli i potrzeb sektora pomocy społecznej; • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej; • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych; 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra pomocy społecznej; • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia; • dobra jakość obsługi klientów systemu pomocy społecznej; • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom; • świadomość władz Powiatu Średzkiego co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej; • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej; • rozwijający się sektor pozarządowy w Powiecie Średzkim; • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego; • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej; • niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w Powiecie Średzkim; • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej; • niedofinansowany system pomocy społecznej; • brak wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia; • niski poziom integracji aktywności społecznej – niewielka chęć do podejmowania inicjatyw społecznych oraz działań w ramach wolontariatu.

19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

19.1 Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności.

Zachodzące w Powiecie Średzkim procesy demograficzne mają niekorzystny charakter. Od kilku lat odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym ulega zmniejszeniu, powiększa się natomiast grupa seniorów, coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. Na terenie Powiatu Średzkiego pojawił się zatem także problem starzenia się społeczeństwa. Oznacza to, iż istnieje potrzeba stworzenia systemu usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych.

19.2 Niepełnosprawność.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne likwidowanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy.

19.3 Rodzina, sytuacja dziecka.

Analizując sytuację rodzin mieszkających w Powiecie Średzkim należy zwrócić uwagę na trudności z uzyskaniem zatrudnienia przez osoby wychowujące małe dzieci, brak perspektyw życiowych oraz niskie zarobki. Przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin, stanowią także dotyczące mieszkańców patologie społeczne. Wśród nich uzależnienia i przemoc w rodzinie oraz problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem

i podejmowaniem pracy za granicą. Jednocześnie problemy opiekuńczo-wychowawcze i mieszkaniowe, utrudniony dostęp do wsparcia specjalistycznego oraz trudności komunikacyjne.

Szczególny nacisk w działaniach podejmowanych na rzecz rodzin należy zatem położyć na podtrzymanie i zacieśnienie więzów rodzinnych, których trwałość może przyczynić się do amortyzacji wielu problemów. W polskim systemie niedostatecznego zabezpieczenia społecznego rodzina stanowi bowiem jedno z najskuteczniejszych ogniw sieci bezpieczeństwa socjalnego. Dzięki oparciu jednostki w rodzinie realne jest jej funkcjonowanie w stabilnym systemie wartości i zachowanie przez nią godności.

W działaniach samorządu Powiatu Średzkiego szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zabezpieczające sytuacje dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca na instytucjonalną (domy dziecka).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej prowadzi w tym zakresie przemyślaną politykę. Poza organizowaniem opieki w rodzinach zastępczych i udzielaniem im wsparcia, propaguje idee rodzicielstwa zastępczego.

19.4 Problemy społeczne

Pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zapewnienia potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych czy przestępczości. Szczególnie niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy i bezradności.

Łagodzeniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Problem ubóstwa częstokroć wiąże się z pozycją członków rodziny na rynku pracy, która to z kolei silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych i relacje wewnątrz rodzin. Wśród problemów społecznych Powiatu Średzkiego czołowe miejsce zajmuje kompleks problemów wynikających z funkcjonowania członków rodzin na rynku pracy tj. bezrobocie, przeprowadzana w zakładach pracy redukcja stanowisk pracy, niewielka powierzchnia terenów uzbrojonych pod inwestycje oraz niedostatecznie rozwinięta w regionie przedsiębiorczość.

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych doświadczają szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W Powiecie Średzkim można zidentyfikować m.in. następujące grupy znajdujące się w trudnej sytuacji:

- osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
- dzieci z rodzin ubogich oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Integracja tych grup wymaga wdrażania przemyślanych, kompleksowych programów, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy.

19.5 Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd Powiatu Średzkiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki Powiatu Średzkiego na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Misja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań.

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021-2026, jest następująca:

**Powiat Średzki – miejsce godnego i bezpiecznego życia mieszkańców,
dzięki systemowym działaniom podejmowanym we współpracy
władz lokalnych i partnerów społecznych.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.

3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie rodzin w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej.
2. Zapewnienie rodzinom sprawującym opiekę nad dziećmi, szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
3. Wdrażanie nowych metod pracy z rodzinami znajdującymi się w sytuacji kryzysowej.
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
5. Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
6. Zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w Powiecie Średzkim.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.
2. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego) dla dzieci i młodzieży.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych.
4. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
5. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa.

6. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu.
7. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w Powiecie Średzkim poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Przyznawanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych pomocy pieniężnej (na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki) oraz rzeczowej (na zagospodarowanie).
2. Udzielanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Zwiększenie w gminach Powiatu Średzkiego dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie w gminach Powiatu Średzkiego szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
3. Zintensyfikowanie w gminach Powiatu Średzkiego profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Prowadzenie w gminach Powiatu Średzkiego poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Średzkiego, Rada Powiatu Średzkiego, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej i inne jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego, placówki oświatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekunczo – wychowawcze wsparcia dziennego, żłobki, placówki służby zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

W momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie, system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane. Efektem realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych przez OPS-y wsparciem, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba żłobków i placówek przedszkolnych,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba rodzin dzieci niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa,
- liczba dzieci usamodzielnianych objętych pracą socjalną, wsparciem pieniężnym i rzeczowym oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia,
- liczba potrzebnych i dostępnych mieszkań chronionych,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodka interwencji kryzysowej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 2.:

Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym w wieku 18-34 lata i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.
2. Podejmowanie przez Powiatowy Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
3. Prowadzenie w gminach Powiatu Średzkiego pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi i bezdomnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Zmniejszanie skutków bezrobocia, ubóstwa i bezdomności poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej, rzeczowej (w tym w postaci dożywiania) i w postaci schronienia z tytułu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
5. Tworzenie w gminach Powiatu Średzkiego mieszkań socjalnych.
6. Dostosowywanie kierunków kształcenia w Powiecie Średzkim do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.
7. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową.
8. Promowanie Powiatu Średzkiego w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod pozarolniczą działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
9. Opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

10. Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy poprzez organizowanie szkoleń dla jego pracowników oraz zintegrowanie systemu informatycznego, pozwalającego w łatwy i szybki sposób pozyskać informacje o wolnych miejscach pracy oraz nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z Kościołem.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2021 - 2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Średzkiego, Rada Powiatu Średzkiego, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej, Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej i inne jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego, w tym placówki oświatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska w Województwie Dolnośląskim, jadłodajnie, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w Powiecie Średzkim,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba pracodawców, którym Powiatowy Urząd Pracy udzielił wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba pracowników Powiatowego Urzędu Pracy objętych szkoleniami,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 3.:

Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez ośrodki pomocy społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.

3. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie klubów seniora i dziennych domów pobytu, propagowanie Uniwersytetu III Wieku oraz innych form kształcenia i samokształcenia.
4. Podnoszenie jakości usług w funkcjonującym w Powiecie Domu Pomocy Społecznej.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem.
6. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez ośrodki pomocy społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce.
4. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej.
5. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.
6. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób.
7. Rozwijanie oferty funkcjonujących w Powiecie Warsztatów Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy.
8. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz z kościołem.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom niepełnosprawnym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2026

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Średzkiego, Rada Powiatu Średzkiego, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej i inne jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego, w tym Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Śląskiej, Dom Pomocy Społecznej w Malczycach, Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Środzie Śląskiej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Środzie Śląskiej, placówki kulturalne i służby zdrowia, jednostki sportowo-rekreacyjne, lokalni pracodawcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych. Rozszerzenie wolontariatu.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu,
- liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej,
- czas oczekiwania na wolne miejsce w Domu Pomocy Społecznej,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy.
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w Powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizacje policjantów.
2. Podejmowanie w Powiecie Średzkim przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w Powiecie Średzkim.
4. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców Powiatu Średzkiego współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2026.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Średzkiego, Rada Powiatu Średzkiego, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej i inne jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego, w tym placówki oświatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym przestępstw nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno - informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,

- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.:

Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
3. Rozwój ekonomii społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Ustawiczne doształcanie kadr pomocy społecznej w Powiecie Średzkim i w gminach (szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne, superwizje) oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.
2. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z Powiatu Średzkiego.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w Powiecie Średzkim i w gminach wschodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także na poziomie gminnym).

2. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet powiatu źródeł finansowania.
3. Zachęcanie mieszkańców Powiatu Średzkiego do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów.
4. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Zapewnienie wsparcia w realizacji celów Partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na terenie Powiatu Średzkiego, a w szczególności:
 - tworzenie optymalnych warunków dla powstawania i działalności podmiotów ekonomii społecznej,
 - wzrost roli organizacji pozarządowych w Powiecie Średzkim,
 - rozwój wolontariatu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2026

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu Średzkiego, Rada Powiatu Średzkiego, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej, inne powiatowe jednostki pomocy społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej i inne gminne jednostki pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościoły, społeczność lokalna, przedsiębiorstwa i osoby prywatne.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Profesjonalna kadra pomocy społecznej. Wysoka jakość świadczonych usług. Zróżnicowane formy współpracy z silniejszym sektorem pozarządowym. Większa aktywność mieszkańców Powiatu Średzkiego, wzrost świadomości własnych możliwości i potencjału (wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba osób, które ukończyły specjalizacje w zawodzie pracownika socjalnego,
- liczba nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba jednostek pomocy społecznej, które poszerzyły ofertę świadczonych usług oraz liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi nawiązano współpracę,
- liczba wspieranych przez samorządy organizacji pozarządowych,
- liczba inicjatyw społecznych,
- nowopowstałe podmioty ekonomii społecznej,
- liczba wolontariuszy.

2. Wdrożenie Strategii, monitorowanie, realizacja.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021-2026 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany przez koordynatora Strategii, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących Strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej oraz jednostek mu podległych.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawarta w nim ocena skuteczności polityki społecznej prowadzonej w Powiecie Średzkim przekazana będzie Staroście i Radzie raz na 2 lata, z propozycją aktualnych rozwiązań (np. programów celowych) oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców Powiatu Średzkiego oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. Programy i projekty.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie

działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021-2026 stanowi Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2021-2026 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym i niższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w Powiecie Średzkim. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów Strategii.